

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків

Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не воямеш милости і віри не воямеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовского в насажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє.

Реклямації неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

3 Жовим Роком.

Щож тобі, сестро, що тобі, брате,
З тим Новим Роком та защедрувати?

Дай тобі, Боже, силу у руки,
Щоб перебути міг горе та муки.

Дай тобі, Боже, серце у груди,
Щоб не дивив ся ти вовком між люди.

Дай тобі, Боже, в серці надію,
Як серед глогів тих білу делію.

Щоб ти у бою, в бою з судьбою
Не положив ся як квіт під косою.

Щоб ти злій долі не піддавав ся,
По злиднях щастя і волі дждав ся.

Богдан Лепкий.

Тактика руского парламентарного клубу а народний зїзд.

(4) Обговорюючи тактику руского клубу в останній сесії держ. ради в 293 ч. нашого дневника з минушого року, вказали ми на різницю поглядів на сю справу органу Народного Комітету і викликану одною частиною зїзду опозицію проти сеї тактики. З тої різниці поглядів висновували польські і москвофільські часописи всякі виводи а орган Народн. Комітету чув ся приневоленим розтолко-

вувати безосновність цих виводів в 5 числі з 6. н. ст. січня в статі: «По Народнім зїзді».

І при сій нагоді подано там голонні основи реферату про політичне положенє і про парламентарну тактику руского клубу, а іменно:

„В своїм рефераті про політичне положенє пос. др. Левицкий зазначив, що в нашій політичній тактиці на будуче перед нами стелять ся три дороги: 1) продовженє дотеперішної тактики, себто опозиція, получена з переговорами з правительством в ціли постепенного здобуваня умов, потрібних нашому народови для нормального розвитку, 2) непримирима і безоглядна опозиція проти кожного правительства доти, аж доки не буде змінена вся система, від якої терпить наш нарід, 3) приступленє до правиці, коли політичне положенє зробило би для клубу можливою таку тактику. Сі три евентуальности, се політичні шляхи, між якими мусить вибирати кожда політична партія і зїзд мав рішити котрим з тих шляхів повинна піти в будучности політика послів“.

Відтак признає дальше орган Народного Комітету, що:

„дискусія над сею справою вказала, що не всі учасники зїзду однаково дивлять ся на дотеперішну тактику наших послів, що і результатів, якз дала дотеперішна дорога опозиції, полученої

з переговорами з правительством, їх не вдоволяє, та що на їх думку положенє нашого народу вимагає заострення тактики“.

Мимо того однак запевняє орган Народ. Комітету, що ся дискусія, яка виявила різниці в поглядах на дотеперішну тактику руских послів, не означає „роздвоєня“, як про се заговорило польске дневникарство, бо як запевняє «Діло»:

„найліпшим доказом сього є ухваленє резолюції дел. Гаджаровского з Войнилова і резолюції дел. Гусара з Гучка, які звучать: 1) Народний Зїзд висловляє своїм парламентарним і соймовим послам необмеженє довіру. 2) Народний Зїзд рішає лишити послам вільну рuku що до тактики на будуче“.

А дальше висловлює орган Народ. Комітету свій погляд на значінє ухваленя наведених резолюцій і пише про се от що:

„Принятє сих резолюцій значить, що Народний Зїзд, переконаний про те, що члени послів заступають заші народні інтереси по своїй найліпшій волі і знанню, має до них повне довіру, значить, також довіру, що вони візьмуть під свою розвагу не тільки ті голоси, які апробували дотеперішну тактику, але в такій самій мірі також ті голоси, як домагали ся заострення тактики. І власне тому, що Народний Зїзд певний сього, він не хотів звязувати своїх послів ніякими дире-

Матеріяли до історії буковинської Руси.

III.

Альманах „Русьна Хата“.

(Дальше).

В два тижні по сій розмові двох поетів, помер батько Федьковича у Чернівцях. Федькович не любив батька і не жив з ним разом, отже, здасть ся, й не дуже переняв ся сим випадком. Батько лишив ему чисто коло 5000 зр. спадщини (реальність старого Федьковича була більше варта, але грубо задовжена). Похоронивши батька, поет в осени зложив з поезий, які вже мав і які нарочно тоді написав, збірку п. з.: „Дикі думи“ і післав їх Із. Воробкевичови ра ом в листом (котрий був уже надрукований в «Руслані» 1908, ч. 1).

Сей лист і «Дикі думи» післав Із. В. Барвінському та при тім писав 15. XII 1876: «Вчера прислав мені Федькович гарний збірник своїх поезий. Як сам ся з его письма приковавш, не хоче він більш по руски писати, сей збірник становив би остатні звуки карпатского лебедя-співача. Не міг я від учора все прочитати, але сказати мушу, що твори дуже гарні і цінні, з ними і треба добре газдувати. От що я думаю — одну ще поезию, а то „Сербські ваї“ желав бим в альманах ще напечатати і

другі добре-б було до „Правди“ від часу до часу посилати, а найлучші для себе оставити, щоб ми — як може удасть ся оден альманах напечатати — щось мали і від Федьковича. Се моя думка, не знаю, що ти до неї скажеш.

Збірник Ф(едьковича) радбим ще раз у руках мати, особливо, щоб собі одні незнакомі „гуцульські вирази відписати“.

Із „Диких дум“ Федьковича не увійшло до „Руської хати“ нічого, бо Федькович і так уже заняв у сій книжці кілька аркушів друку і вони потім друкували ся поодинокі в „Правді“, „Зорі“, „Ділі“, а то й до „Родимого Листка“ заніс хтось кілька, а декотрі появили ся тільки у повнім виданю поезий. Ніхто не зміркував, що на таким друкованю поодиноких «Диких дум» то тут то там і ті „думи“ тратили і сам автор, бо виходило нераз щось зовсім незрозуміле. Автор мотивував у сорок і одній поезії сеї збірки свій песимізм, щоб на кінци кинути славетній руській громаді прикрі слова в очи: На що й грати, коли чорт ма' кому? — а тут редактори виривали із збірки по поезії тай ні в однім видавництві не спромогли ся дати їх разом. Чи не розуміли поета?

Федькович про се вже не дбав, бо студював з великою пильністю цілими роками свою лубу астрологію...

Просити К. Устияновича о праці для альманаха прийшло Із. Воробкевичеви на дум-

ку, коли читав его поезії тоді видані. Дня 6. цвітня 1876 писав він: „Сочиненія Устияновича тепер читаю. Хорошо він пише, много знає і владіє гарно мовою і виразами; его твір посунув нашу літературу о богато наперед. Дай Господи, щоб ще неодна написав, розумієть ся, щоб і Гегманщину не забув, чимало там матеріялу, чимало чудовних, але і багрових темат. До него добреб було, щоб ти написав, щоб нас яким твором підопер“.

Але Воробкевич сам мав нагоду видіти ся з К. Устияновичем у его батька Николая в Сучаві. Старий Николай У. був тоді вже явним москвофілом.

„7. лат. сентября (1876) був я у Сучаві — так писав Із. В. до Барвінського 11. септя — і розпізнав ся там з Устияновичами. Старий Никола дуже любий і приятний чоловік; молодий також мені подобав ся, лиш не так, як старий. Я его зовсім не розпізнав, здасть ся, що тоньовитий (?) і кохаєть ся в Künstlerlaunen. Чоловік щирого серця, здатний і палкий, але в его грудях не палає той вогонь, котрим міг би я загіртісь, але якийсь общеруский, якийсь ніби на рускій ватрі по чужосторонними дровами (магогонікедрове, фернамбук і др.) пододержаний. Просив він мене, ця не мож би, щоб его „Аркадіон“ не печатав ся. Будь ласкав і застанови печать тої поеми, бо она і мені анї раз не подобала ся. Обіцяв він мені на місце тої поезії другу написати і ци додержить слова, не знаю, бо як

ктивами на будуче, даючи їм цілим своїм перебігом тільки одну директиву: щоб їх тактика була вірним висловом фактичного положення і витвореного ним політичного настрою наших народних мас“.

Всі ті виводи органу Народ. Комітету однак не в силі закрити тої різниці, яка на Народнім зїзді проявила ся між двома напрямками, одним, що змагає до позитивної і реальної політики, а другим, що бажає непримиримої і безоглядної опозиції. Речник сего другого напрямку пішов за покликом органу Народ. Комітету висловленим у вступній статі перед Народнім зїздом, в котрій там взивано „Народний зїзд“, а окремо знов зїзд радикальної партії, взяти під розвагу тактику руских послів „і постарати ся о те, щоби в будучности тактика українського парламентарного клубу своєю ясністю, рішучістю і непримиримістю була вірним висловом тої рішучості і непримиримості, з якою наш нарід мусить відносити ся до всіх тих, що дають державну санкцію єго безправному положенню“.

Згадачий вже речник непримиримого напрямку і безоглядної опозиції виступив наслідком сего вівзання органу Народ. Комітету на Народнім Зїзді з вельми різкою а навіть обидливою критикою проти тактики руских послів парламентарних, а особливо сеймових. Але річева вельми і основна відправа, яку дістав сей політичний теоретик від провідників руского клубу, прояснила також учасникам Народного Зїзду поступованє послів, а з виводів д-ра К. Левичкого заслугоє на увагу, що окрім 2. точки — тої непримиримої політики, на яку налягав орган Народ. Комітету в статі перед зїздом і речник сего непримиримого напрямку вказав референт також на можливість не тільки продовжуваня дотеперішньої тактики, себ то опозиції полученної з переговорами з правительством в ціли поступовного здобуваня умов потрібних для розвитку руского народу, але крім

як єго о тоє просив, казав він мені, що вже давно нічого не пише і може щось межі готовими творами знайде. Так, братічку, кланяти ся тра, щоб той мізерний альманах виповнити“.

З поезій Григорія Воробкевича (Наума Шрама) поміщено в „Руській Хаті“ дві історичні пісні: Богдан під Львовом, Берестечко і шість ліричних поезій. Не багато їх, але від него було тяжко й се видобути. Чоловік був не без таланту і відомостей, але хорий, вдовець, і через те знеохочений. Подаєм тут єго листи, в котрих є звістки про поезії поміщені потім в „Руській Хаті“. Гр. Воробкевич згадує в однім також своїй пісні з Буковини. На думці мав він певно такі нариси, як той єго нарис, що був друкований вже по єго смерті в буков. календарі на р. 1894 п. з. „З моєї подорожі по Буковині“. Шкода, що він таких нарисів не написав більше і сей один інтересний і живо написаний.

Отже ще 20. грудня 1874. писав Гр. В. до Ол. Барвіньського, котрий єго просив о поезії для „Правди“, про тебе так:

„Не вмю ні читати ні писати, а мене хотять за царя вибирати“ — певне нагадаєте ся на сю приповідку із дитинства вашого, як то там вам балакали байки про царей та великавів та про Івана, котрий дурив всіх жидів. Що то за чудна іронія от сторони нашого народа! Сам мучимий і знищений жидами, кепкуєть ся з них в своїй фантазії, будьто би він і схитрив їх. От і то доводить, що нарід наш не зовсім владців і що має

того вказав і на можливість злуки руского клубу з правцею, наколиб політичне положенє зробило можливою таку тактику.

Народний зїзд ухвалюючи повне довіре рускам послам, узнав тим самим невідповідним напрям непримиримої політики і безоглядної опозиції, до якої накликавав орган Народ. Комітету, і за якою промовляв на зїзді згаданий речник-теоретик. Але крім того Народний зїзд зрозумів також, що неможна з Косова, чи з Рудок, або хочби навіть зі Львова диктувати клубови парламентарному тактиці, бо він се найліпше зуміє на місци оцінити, а треба лишити єму вільну руку що до вибору тактики. Політика вимагає до певної міри терпеливості, а політика нернів псує найліпші нераз змаганя послів. Коли нарід їх вибрав, коли і зїзд висловив їм повне довіре, то треба виждати терпеливо, чи они оправдають висловлене їм довіре, бо в діяльності руского клубу і в єго переговорах не можна перед довершенєм справ кожної хвилі розтрублювати всеєго, що і як клуб робить, щоби тим не утрудняти єго положеня і не давати противникови можливості перебивати змагань клубу.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Внутрішньо-політичне положенє завдаєчимало клопоту керманічам австрійської політики. Чим ближше день почину зимової сесії держ. ради, тим більше пригадують ся міродатні круги, щоби забезпечити успішну законодавчу роботу в парламенті, бо єго вимагають потреби широких верств народних. Між иншими справами на деннім порядку находить ся також внесенє д-ра Люєгера в справі ювілейної фундації 100 мільонів на суспільну безпеку. Правительствена пропозиція про суспільну безпеку находить ся

еще багато живущої сили, тільки лишили єго на власть припадка — пани і попи.

Так само, милійший мій друже, хочете і ви мене піснословцем зробити, а я ні ду-ду! Не в стані і оден стих чисто написати. Перед літами в Львові під вашим добронамірюющим впливом написав я недотепні річи — а цур їм, які! Сьміяли ся з них, тай годі! Та най буде їм на здоровле і сьміх! бо і я мав хосен з того: переставєм віршувати злі вірші.

Минули дні, минули літа, а моє серце спить, а мій розум каже ісполняти школьнії должности. Я вірю вам, що ви щиро мислите со мною, бо я ваш характер пізнав — чистий він, як хрусталь, но „роди, бабо, дитину, коли бабі 70 літ“. Не хочу відказати вашій просьбі і готовєм доповнити поему „Хмельницький під Львовом“, но хотя шукаєм довго в моім дневнику, не мігєм знайти подібної пісні — і тільки таким способом міг бим вашу волю ісполнити, як бисте мені прислали початок помянутої балади (?).

Із давна я еще маю одну баладу (?) о Хмельницькім*) і ту хочу незабаром переписати і вам для пересмотру прислати, но відповідь за ню беріть на себе, бо ви завжди були ласкавим опікуном моєї слабенької музи і аноніма мого (Наум Шрам) не употребляйте.

(Дальше буде)

*) Мова про „Берестечко“.

уже в комісії, однак хочби комісія справу поладила, то не малаб она ваги, якби посольська палата була неспроможна до рботи і ухваленя сего закона. Кльофач заповідає вже нову обструкцію при другім читаню предлоги про прилуку Босни й Герцоговини; повновласний закон в справі договорів торгових обовязує тимчасово лише три місяці, а опісля деєж. рада буде приневолена видержати знов трудну пробу для сталой полагоди. Крім того має бути заключений також з Румунією торговий договор, а наслідком найновіших змін викликаних порозумінєм між Високою Портою і Австрією, потреба буде заключити договор і з Туреччиною. Всі ті справи не легкі і причиняють ся до трудного положеня в держ. раді. А сі трудности стають дуже часто неодолимими супроти застарілого регуляміну, котрим може одиниця покористувати ся, щоби спинити всяку успішну роботу. Потребу зміни регуляміну відчувають всі прихильники парламентаризму, справа на основі звіту д-ра Штайнвендера входить на дорогу здійсненя, але дивна річ, що навіть соціал-демократи, котрі так бажають житя сему парламентарію, опирають ся зміні регуляміну. Також німецькі радикали починають живу агітацію проти зміни регуляміну, навіть на основі звіту д-ра Штайнвендера, котрого виставляють вже зрадником німецької справи і взивають німецьких послів, щоби в спілці з соціалістами поналили єго предлогу. Крім того і т. зв. вольнодумне дневникарство німецьке заявляє ся проти зміни регуляміну, а Кльофач із своїми товаришами радо поспішить з помочию всім тим противникам зміни регуляміну, без котрої уздоровленє парламенту і позитивна законодавча робота прямо неможлива. Однак мимо всеєго того прихильники зміни регуляміну не упадають духом і бажають вивести справу на денний порядок, нехай широкі верстви народні побачать, хто бажає роботи в парламенті, а хто лише бучі і галабурди.

Між Чехами а христ. суспільниками в іденським и виявила ся боротьба з нагоди внесеня посла Аксмана в дол. австр. сеймі, щоби в долішній Австрії законно признати німецький язык викладним в народних школах. Позаяк в долішн. Австрії а також у Відні живе багато Чехів і Словаків, проте христ. суспільники чеські виступили на зборах в Празі з рішучим протестом проти Іех Аксмана і заявили, що они піднимають ним кинену до бою рукавицю. Reichpost поясняє Іех Аксман тим способом, що тут розходить ся о забезпеченє німецької мови супроти можливих язикових спорів з огляду на сильний вплив Чехів до Відня і долішн. Австрії. Між навпаки виводам Reichpost думаємо, що кожда народність має право домагати ся для своїх дїтей науки в народ. школах в матерній мові і тут повинні христ. суспільники в іденські мати взорець Швайцарії перед очима а не буде язикової і національної боротьби.

Міністер Жачек виїхав на кілька днів до Праги, щоби там переговорювати в справі язикового спору. Чеська Народна Рада має дати єму основне пропамятне письмо в тій справі. Крім того відбуде ся в Народній Раді нарада чеських послів, на котрій явить ся також др. Жачек.

Польські демократичні послы парламентарні і сеймові зібрали ся оноді в Кракові на довірочну нараду і вибрали комітет, котрий має перевести з л у к у демократ. польських сторонництв. Комітет ухвалив, щоби зєдинені демократи при всій солідарности виступали в польсьім колі яко самостійне стороництво.

Заграниця.

Положене між Австро-Угорщиною а Туреччиною, як можна було напевно сподівати ся, довершене. З Царгорода наспіла відрадна вість, що турецьке міністерство прийняло австро-угорську пропозицію до порозуміння. Туреччина дістане 54¼ мільона корон винагороди за колишні турецькі домени в Босні й Герцоговині, наколи розсудний суд признає її добра яко давню власність турецької держави. Крім того досягне Туреччина підвищене ввозового цла (15% замість 11%) і вигляди на довершене торгового договору з Австрією. За те має Туреччина признати всі послідовності випливаючі з прилуки Босни й Герцоговини і запобігти бойкоту австро-угор. торгівлі всіми державними середниками.

Ся умова не вкладає на Австро-Угорщину так великих жертв, котрі не стояли би в розмірності до досягнутих користей, а також не ослаблює поваги монархії перед заграницею. Монархія признавала з самого почину задля прилуки конечність такого становища супроти Туреччини не тільки з правничих оглядів але й з огляду справедливости і відступила добровільно санджак. Згадана квота є винагородою за добра державні а не за прилуку Босни й Герцоговини. Підвищене цла монархія не буде так відчувати, а пробуджена до нового конституція Туреччина має повне право улаждувати самостійно свої фінансові справи, щоби двигнути ся до становища новітньої держави. Приязне становище Австрії улекшує Туреччині внутрішню уладженя на нових основах, а з політичного становища порозуміння між двома сусідами найближшими має незвичайне значіння. Австрійсько-турецьке порозуміння вплине на цілий європейський уклад. Англія уживала Туреччини замість тарана проти Австрії, а тепер без помочи Туреччини розвіють ся всі ті обчисленя вимірені проти Австрії, а так само не поведе ся відокремлене Німеччини і Австрії, до якого так вздыхала Англія, Росія і всеполяки з москвофілами. Сербія і Чорногора будуть приневолені присісти тихо, хіба що пустять ся на самоубійчу політику. Мріями остане отже бажана ворогами Австрії воєнна коаліція балканська, а так само як мерехтє розплинуть ся мрії Мильовановича, що й Сербія та Чорногора дістануть тепер якусь винагороду. Скоро дипломатично переведене порозуміння стане правосильним, може Австрія спокійно йти на європейську конференцію, бо європейський мир уже обезпечений, хоч се вельми неміло деяким записникам і коромильникам. На чолі тих стає також *Slowo polskie*, представляючи цілу справу яко соромне поразення Австрії.

Тимчасом навіть англійське денвикарство признає се яко великий успіх. *Daily Graphic* називає порозуміння вельми благородним актом в цілі удержання признаних взаємин обидвох держав. *Daily Telegraph* висловлює велику радість з того, бо се причинить ся до тривкого миру на Балкані, а Австро-угорська монархія обняла власть над двома країнами, котрі суть більші і певніші, як забори якої небудь держави в останніх роках. Гонорове порозуміння є наглішою порукою миру. *Times* називає се порозуміння розв'язкою, якої треба погратувати не тільки безпосередню інтересованим державам, але й цілій Європі. *Daily Mail* пише, що бар. Ерентальови треба погратувати его успіхів. В тім самім дусі висловлює ся французьке денвикарство.

В російських політ. кругах уявилося ся, як звіщають з Петербурга до *N. W. Tagblatt*, велике вдоволення з щасливого висліді переговорів

між Австрією і Туреччиною, бо тим скріплено європ. мир. Бар. Еренталь відніс великий триумф завдяки своїй політиці з широким розмахом. Лише всеславянське денвикарство (подібно як всепольське) невдоволене і нападає свою дипломатию, дорікаючи їй неспосібністю.

Турецьке денвикарство накликне до залишення бойкоту, скорого повернення мирних взаємин з Австрією, щоби можна зайняти ся внутрішнім уладженням держави. В турецькім парламенті виголосив вел. везир Кіяміль-баша вивід про заграничну і внутрішню політику і сю справу обговоримо в слідуєчій числі. У Відні, на біржі викликали виводи вел. везира некоришне вражіння.

Гнат Михайлович.

Відроджене литовського народу.

I. часть.

Загальний огляд литовського відродженя.

(Дальше).

Що до історичної минувшости то коротко згадаю, що Литовці належать до племен, які в V—XII віках замешкували надбалтійські краї. Сі племена почали улягати із заходу напорови Герман, особливо хрестоносців, які винищили до ноги усі руські племена, а з сходу, півночі і полудня напорови руських і людських племен. Серед безустанної боротьби з хрестоносцями, почали Литовці шукати опори в злуці з Поляками, яка довершилася Ягайлом. Дальшу судьбу начеркнули ми висше в порівнянню історичної долі нашого і литовського народу. Досить, що в XVI—XVIII в. здавалось слід загинути за Литовцями, бо крім Донігайтиса: Опису пір року, кількох катехизмів, толкованя біблії Пастила Давкші, та уривків документів не було замітнішою литовської літератури. Дперва в XIX в. починає ся будити литовський нарід, але тяжка рука самодержавія, подібно як і нашим закордонним братам, та й їм наложила окови через 40 літ (після повстаня 1863 р.) на писане литовське слово. Правительство виправді дозволяло а навіть видавало литовські книжочки, але кирилицею, на що Литовці привязані і традицією і церквою до латинської азбуки не могли згодитись. Се подібне було для них, неначеб для нас, коли би впроваджено абецадло на місце азбуки. Кирилиця, після думки російських чиновників, мала стати для Литовців містком до обрусіння і оправославленя. Рух літературний литовський переніс ся до Тильжі в Прусах та до Америки, де виходили часописи і книжки в дусі національним, латинкою писані, а звідси пачковано їх потайно і розширювано між народ в Литві. Причім національно-свідомі литовські священники щиро були помічні.

І так виходили в тім часі в Тильжі редагована ученим фольклористом Вассановичом: *»Ausra«* (Зоря ранішня) вправді лиш кілька чисел; потім *»Tepunes Sargas«* (Тевінес Саргас) с. в. сторож батькіщини) часопись політична, народна в дусі христ.-демократичнім. Виступала она против обрусіння і в обороні католицизму, але з Поляками не боролася. Третя *»Ukinikas«* (господар), потім *»Vagras«* (Дзвін) з напрямом ліберальним.

Рік 1904 став памятным усім народам заселюючим безмірні області Росії. Ще не прогомоніли останні відгомони боротьб в Маньчурії а вже почали появляти ся перші ластівки в е с н и с в о-

бід в Росії. Нарід литовський дістав право самостійного розвою без жадних більших обмежень політичних і правописних.

Все, що було литовського духа, в кім не загас огонь національної свідомости, хто не зігнув ся від обуха московського, ані дав себе приголомшити агресивности польській — пробудилось. Старенькі литвомани*) священники і молоді сотрудники, світські інтелігенти і свідомі селяни усі взялись будити литовського духа. В Петербурзі появляєсь тижневник *»Lietuviu Laikrastis«* (Летувию Лейкрестіс с. в. литовська часопись) редагована в християнсько-демократичнім дусі д. Сьмілгом. Дописували там численні священники. Була се часопись політична і літературна — по півроці однак з браку передплатників упала. Рівночасно інженер Petr Vileisis, визначний литовський патриот, почав видавати в Вильні, при помочи дуже ріжнородного що до поглядів редакційного комітету денвик *»Vilniaus Zinios«* (с. в. Виленьскі Відомости). З причини власне сеї ріжнородности в поглядах співредакторів денвик сівав дуже часто жертвою звичайної в таких випадках неконсеквенції (а ла *»Діло«* у нас) а під новим редактором Іваном Vileisis, братом попередного, почав містити навіть статії противні вірі та ворожі духовенству і се спричинило, що священство відвернулось від сего органу і положило основи католицької литовської преси, якої осідком стало Ковно і Сейни.

Крім висше згаданого денвика виходить ще у Вильні строго науковий безпартійний кварталник *Lietuviu Tauta* (литовський нарід) під редакцією славного, литовського фольклориста др. Бассановча, який видає багато томів литовських казок і легенд і є безперечно найліпшим знатоком колишньої литовської мітології. Сей кварталник є органом *Lietuviu Mokslo Draugija* (литовського наукового товариства), про яке ближше розкажемо дещо низше. Крім сих поважніших видавництв виходили в Вильні оден по другім, в міру як правительство закривало соціалістичні тижневники *Naujoji Gadyme* (Нова доба), який перемінив ся в *Skardas* (Відомости) а сей в *Zarija*. Сей послідний тижневник як також радикальний *Lietuvos Ukinikas* (литовський господар) провадять деструктивну боротьбу против віри і сеї представителів, духовенства. О сій очайдушній боротьбі скажемо дещо низше.

Для тих Литовців, яким видерто рідню мову, але не убито народнього духа, як також для інформації Поляків видають Литовці в Вильні ілюстрований місячник *»Litwa«***) в язичі польським, який проте і нашим часописям може бути доступний.

(Дальше буде).

*) Литвомани є згідною назвою уживаною Поляками на литовських патриотів, як у нас *»гайдамаки«*. Але сі прийняли собі се як почесне слово.

**) *»Litwa«* miesięcznik ilustrowany litewski w języku polskim. Wilno, ul. Dworcowa Nr. 4. m. 24. Річно в Росії 2 рублі, за границею 3 рублі. Ред. Мечислав Довойна-Сильвестрович.

Просимо відновити передплату.

Новинки.

— Календар. В суботу: руско-кат.: Суб. п. Пр. Малахія; римо-кат.: Маркила папи. — В неділю: руско-кат.: Собор 70 Апост. — римо-кат.: Антонія.

